□□□□□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□□□ (□□□□□□)

□□□ કાનનું સાભ્ભળવાનું મ્હત□ ત□ વનું કાર્થ□ચ છે. તેઉપર્થાંન□ તતેસમ્તુલન અથ્થા સમ્તેલને જાળવી થખવાની મ્હત□ વની ભૂમ્કિા ભ્જવે છે.

□□□□□ □□□□□ □□□□□□

સાંભ્ળવાના ુમ્ખ□ચ ઉર્થ□ દેશ□ચ મટે કાનને બે વભિગમં વહેલચ્થ્વામં આવેલ છે.

□□□□□□ □□□□□

□□□□□(□□□□□) □□□□□

ઘણાં દર્થ□ દી□ ત□ મ્ર આવવાની ફર્થીયાદ કર્થતં હોય છે. આવા દર્થ□ દી□ મં દૃઢ-નશિ□ ચતિર્થૂપે તેના કાર્થણો શોધી શકતું નથી અને આનું કાર્થણ □ ટલે કે સમ્તેલપણું થખવાની કાર્થ□ચપદ□ ધતીમં જટલિત, ત□ મ્ર આવવાના અનેક કાર્થણો અને પર્થસિ□ ર્થતિયો છે. વૈદ્યકીય ક□ ષેત□ ર્થમંથી □ ક નષિ□ ણાતતજ□ ઞને નવિડવું □ કોઇ સાધર્થણ વાતનથી. સર્થ□ વસામન□ચ બ્ધા ડ□ ક□ ટર્થને ત□ મ્ર (ચ્ક□ કર્થ) આવનાર્થ દર્થ□ દીને □ ળખતં આવડવું જોઇ□. તેમ્જ ગંભીર્થ પ□ ર્થશ□ ન અથ્થા સ□ ર્થતિ જેના ઉપર્થ કર્થ્યો ઉપચાર્થ કર્થ્વો તેને □ ળખત આવડવું જોઇ□ અને આવા વશિષિ□ ટ ચ્કાસણી□ ક□ચા કર્થવવું અથ્થા કોની સલાહ લેવી તેની સમ્જ હોવી જોઇ□. ુમ્ળભૂત શર્થીર્થ વજિ□ ઞાન શાસ□ ત□ ર્થ.

- વેસ□ ટબિ□ ચુસ (vestibular), દૃષ□ ટનિે લગતું અને સંવેદનવાહક જ□ ઞાનતંુ પાસે આવેલ મહતિ અનુસાર્થ સમ્તેલપણું જાળવવામં આવે છે. પ□ ર્થત□ચેક જ□ ઞાનતંુવશિષિ□ ટ પ□ ર્થકાર્થની મહતિ □ કત□ ર્થતિ કર્થે છે અને પછી તેને મ્ગજના ૂમ્ળ સુધી પહોંચાડે છે.

- વેસ□ ટબિ□ ચુલની વ□ચવસ□ ર્થમં (ર્થચ્નામં) Peripheral અને ુમ્ખ□ચ (કેંદ□ ર્થતિ) સહર્થચ્ના હેલી છે. લેબર્થીંર્થ(labyrinth) અને cerebrum મ્જ□ જાતંુમ્થી ચો બજુથી શાખા તૈયાર્થ કર્થે છે. વેસ□ ટબિ□ ચુમ્ના કેન□ દ□ ર્થસ□ ર્થભગ અને તેના મ્ગજના ુમ્ળમં શાખાની આર્થેજોડાય અને તેની સાર્થેcerebellum અને cerebrum સાર્થેસુસંગતર્થઈ □ ક ુમ્ખ□ચ બભિગ તૈયાર્થ કર્થે છે. લેબર્થીંર્થ(labyrinth) મં જ□ ઞાનતંુ હોય છે જે મંર્થની સહજ ર્થયેલી હલન - ચ્લનને (ક□ ષતિજિને સંમત) □ ળખી શકે છે. તેમ્જ વશિષિ□ ટ ખૂણામં મંર્થની હલન-ચ્લનમં પ□ ર્થત□ચેક ખૂણામંથી જ□ ઞાનતંુ હલન-ચ્લનની વશિષિ□ ટ દશિા આપનિે ઉત□ તેજતિ થય છે.

- શ□ ર્થવણસંસ□ ર્થમં ર્થેટનિલિ ન□ચુર્થ□ સ ધ□ચાન આપતં હોય છે અને આજુબજુની મહતિ □ કી ટસે જેવામં આપે છે. વશિષિ□ ટ પ□ ર્થકાર્થના આંખની હલન-ચ્લનની મહતિ આપે છે અને આંખની હલન-ચ્લન કર્થતે વખતેવેસ□ ટ□ ર્થબિ□ ચુલા - □ ક□ચુલ પ□ ર્થતસિાદમં વૃદ□ ધિકર્થ્વું અથ્થા □ છો કર્થ્વા મટે મ્દદ કર્થે છે.

- ચમ્ડી, સ□ નાયુ□ સાંધમં શર્થીર્થના સંવેદનવાહક અને સંદેશ ઝીલના જ□ ઞાનતંુ હોય છે. તેગુર્થુત□ વાકર્થ□ ષણ અવસ□ ર્થ, પૃષ□ ઠભગ, લાબું અને સ□ નાયુ તેમ્જ આંધની હલન-ચ્લન સંબ્ધી મહતિનું પૃથ□ ર્થક્કર્થણ કર્થી આગળ મેકલે છે.

- સંદેશ ઝીલનાર્થ સર્થ□ વ જ□ ઞાનતંુ□ મ્ેળવેલ મહતિને મ્ગજના ુમ્ળમં વેસ□ ટબિ□ ચુલ મ્ધ□ચસ□ ર્થભગ(vestibular nuclei) સેર્બેલમ્ (cerebellum)મં પૃથ□ ર્થક્કર્થણ કર્થ્વામં આવે છે. આ જ□ ઞાનતંુ પર્થસ□ પર્થ હોવાને લીધેજોઇ□ □ વો પ□ ર્થતસિાદ આપે છે. જેને લીધે વેસ□ ટબિ□ ચુલો સ□ પાયનલ (vestibulospinal) □ ટલે કે મ્ણકાંના સંબ્ધી હલન-ચ્લનમં સમ્તેલપણું જાળવે છે.

- વેસ□ ટબિ□ ચુલ મ્ધ□ચ (કેંદ□ ર્થ) ભગમંથી ઉચ□ ચ પ□ ર્થતનિા કેંદ□ ર્થને કેટલીક મહતિ પુર્થવે છે જ્યંા શુદ□ ધ હોય ત□ચો □ વા સાવ્ચેતે સુચ્ન કર્થ્વામં આવે છે. ઉચ□ ચ પ□ ર્થતનિું કેંદ□ ર્થ નાના પ□ ર્થતનિા કેંદ□ ર્થથી પ□ ર્થતસિાદ મેટો કર્થી વ□ચવસ□ ર્થતિન હલાવતં તેમ્જ ર્થીતેભ્ેગું કર્થી થખે છે. આ ગુણધર્થ□ મ વેસ□ ટબિ□ ચુલ તંત□ ર્થમં □ ક અનુપમ પ□ ર્થકાર્થનું છે.

□□□□□□

દર્થ□ દીના વવિધિપ□ ર્થકાર્થના લક□ ષણો દેખાય છે. ઉદા. ત□ મ્ર આવવાનું જણાય છે. દર્થ□ દીનું પૃથ□ ર્થક્કર્થણ કર્થતે વખતેદર્થ□ દીમં સમ્તુલન સાધ્વાના જ□ ઞાનતંુના કાર્થ□ચમં બ્દલાવ આવ□ચાનું જણાય છે. જે કેટલાક નીચે પ□ ર્થમાણે દર્થ□ શાવવામં આવ□ચાં છે

1. ત□ મ્ર આવવું-હલનચ્લનનો પ□ ર્થકાર્થે □ ચેતર્થફથી થતું હોય □ વું લાગે છે. આ ફર્થતે હોય છે અથ્થા ક્યાર્થેક સર્થળ હોય છે. આ પ□ ર્થકાર્થની સંવેદના વેસ□ ટબિ□ ચુલ સંસ□ ર્થની ચેતર્થફ વકિૃત નિથિ□ મણ ર્થયાનું દર્થ□ શાવે છે.

2. અસમતુલન અથવા સમતોલ ન હોવું-આમાં દર□દીના ચલવાની ક□રિયા સંબંધિતઅસ□થિર આવવાની ફરિયાદ કરે છે. આ પ□રકાર (periphetral hervons syastem) સંવેદનવાહક તંત□રના ચેતક અથવા સેબેલ (cerebellar) વિકૃતિ સુચવે છે.

3. મૂર□છા આવવાની પહેલાની સ□થિતિ-ચક□કર આવવા જેવું લાગવું અથવા હોશ(ભાન) નષ□ટ થવા જેવું લાગવું અને આ હૃદયની વાહિની□માં વિકૃતિને સંબંધિતહોય છે.

4. માથમાં હળવો તા□મ્ર આવવાં (બધિરતા) જેવું લાગવું-તેમો, અસ□થિપિણું □વા પ□રકારના વિશિષ□ટ ન હોય □વા સંવેદનો.

- લક□ષણોનો સમય-અચાનક ઉદભવવું અથવા ક્યારેક ઉદભવવું આ ચેતક (prepheral) પ□રકાર હોવાનું દર□શાવે છે અને વધુ સમય રહેનારૂં અથવા વધતાં રહેનાર લક□ષણો આ મધ્ય□ચસ□થકારણો દર□શાવે છે.

- સંબંધિતલક□ષણો-□છું સંભળાવવું, કાન ભરાઇ આવવું, કાનમાંથી અવાજ આવવા જેવું લાગવું અથવા કાનમાંથી પરૂ નીકળવું આ વેસ□તિબ□યુલના ચેતક વિકૃતિ દર□શાવે છે. ચક□કર આવવાના સંબંધિતસર□વ પ□રકારમાં Nauses and ઉલટી થવાના લક□ષણો દેખાતા હોય છે પરંતુજ□યારે ચેતક વેસ□ટિબ□યુલ તંત□રમાં વિકૃતિનિર□માણ થયેલો હોય ત□યારે વધારે થાય છે.

- રોગની તીવ□રતા દર□શાવતા કારણો- માંથાની પ□રક□રિયા સાથેજો રોગના લક□ષણો તીવ□ર થતાં હોય તે ચેતક તંત□રમાં તેજ સોમ□ય પ□રકારની વિકૃતિ દર□શાવે છે અને જ□યારે આંખ બંધ કરવાથી લક□ષણો તીવ□ર થાય ત□યારે વેસ□ટિબ□યુલની ચેતક વિકૃતિ દર□શાવે છે અને મોટી રીતેલક□ષણોમાં તીવ□રતા થવાનું લસિકાગ□રંથિની ચે બાજુ નળી જેવું અનૈસર□ગિક માર□ગ નિર□માણ થવાનું દર□શાવે છે.

- વૈદકીય ઇતિહાસ સ□વયંપ□રતિકાર □છો કરવાનું રોગનું પ□રદુર□ભવ થયો હોય છે, વધુ સ□નિગ□ધ પ□રકાર તૈયાર થવું (hyperlipidemia), મગજની સંબંધિતવાહિની□નું આપઘાતથવું, આઘાશીશી, શસ□ત□રક□રિયા દ□વાર પ□રસુતિ, કેન□સર ,ગુપ□તરોગ, કાનની શસ□ત□રક□રિયા આ મુદ□દા□ દર□દીના લક□ષણોથી સંબંધિતહોય છે. પહેલા લેવામાં આવેલ □ષધોની નોંધ સાચવવું જેને લીધે કાનમાં પરૂ નિર□માણ થવાની શક□યતા (□ષધોને લીધે) ને ધ□યાનમાં લઈ શકાય.

□□□□□□□□ □□□□□□□

આ ચકાસણીમાં દર□દીના સર□વ ઇતિહાસ અને શારીરિક ચકાસણીનો સમાવેશ થાય છે.

વૈદકીય ચિકિત□સક જંતુ□ રેપ થયો છે કે નહી તેજાણવા માટે કાન તપાસે છે. તેસિવાય વધારેની શ□રવણમાપન ચકાસણી કરાવવી.

□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□
□□□□

- તપાસણીમાં લોહીના બધા પ□રકારની ચકાસણી જેમાં - hemogram, થાઇર□ઇડ માટે ચકાસણી મુખ□યત□વે થાઇર□ઇડ ગ□રંથિના કાર□યની ચકાસણી, સ□નિગ□ધપદાર□થવિષયની ચકાસણી.

- સાંભળવામાં □છું આવે તેની તપાસણી માટે શ□રવણમાપન ચકાસણી.

- C.T. સ□કૅન અથવા MRI જ□યારે મગજ સંબંધિતવિકૃતિ દેખાય ત□યારે કરાવવું. જ□યારે MRI ની તપાસણી અતિશય સંવેદનશીલ હોય કે જેને લીધે શ□રવણ પ□રકારના મજાતંતુના ગાંઠને □ળખી શકાય . અને વધારે જગ□યાથી પેશીના સમૂહ કઠણ થવા અથવા તેના ઉપરના આવરણ નીકળીને ચાંદા(plaques) પડયાનું જાણી શકાય છે. તે પણ C.T. સ□કૅનની તપાસણી વિવિધિ પ□રકારની સુચવવામાં આવે છે જેમાં લેબરિંથ હાડકાંની રચના સ□પષ□ટ દેખાય છે.

□□□□□□

- કારણો જોઇને તેપ□રમાણે ઉપચાર નિશ□ચિતકરવામાં આવે છે. જેને લીધે લક□ષણોના મુળ કારણોને નષ□ટ કરવાનું નક□કી કરવામાં આવે છે.

- ઘા રૂઝાવવાના સમયે અથવા ટેવ પડે ત□યાં સુધી લક□ષણોની તીવ□રતા □છી થવા માટે લક□ષણો પર આધારિતઉપચાર કરવો. આવશ□યકતા અનુસાર □ષધઅથવા □ષધોનું સુમેળ: ઉદા. સિનિ□નઝીન (cinnarizine)જેવાં વેસ□ટિબ□યુલ તાણ □છું કરનાર □ષધો.

- અતિશય તીવ□ર અને સહન ન થાય □વા તા□મ્ર (ચક□કર) આવવું જેને અનેક ઉપચાર કરીને પણ રોકી શકતાં નથી આવા સમયે અથવા લસિકા ગ□રંથિમાં નળી જેવો માર□ગ ઉદ□ભવે છે ક□યારેક શસ□ત□રક□રિયાની જરૂર પડે છે.

- પૂર□વસ□થિતિમાં લાવવા માટે કાર□યક□ષમ અને મહત□ત્વના યોજના□ શસ□ત□રક□રિયાને અથવા વૈદકીય ઉપચારને અથવા

સક□ ષમ ન હોય □વા અથવા અતિશય બંધન હોય □વા જીવનને પૂથ્ક હોય છે.

□□□□□□(□□□□□□) □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□

કાન દુ:ખાવના પહેલાની સ□ થતિમં સ્ક□ ક્થ આવવા જેવું થય અથવા મગજમં વકિૃત(ઉદા. મગજમં ગાંઠ જેવા કે Acoustic Neuroma) અથવા પદ□ ધ્ધીસથ્ની બમિથી (વાહનિી□ મં પ□ થદુથ□ ભવ).

આઘાશીશી, મથની સ□ થતિ, ગથ□ દનમં મણકાંનો દાહ, □ ષધેને લીધેઅતિથિકિ□ તવકિૃત(ઉદા. જેન□ ટામયસનિ).